

Elforsyningen i Næstved
1909-2009

Elforsyningen i Næstved **1909-2009**

Næstved med strøm, de første 100 år

Elforsyningen i Næstved 1909-2009

Næstved med strøm, de første 100 år

Udgiver: NKE Elnet A/S, Ærøvej 2, 4700 Næstved

Tekst: Henrik Kragelund

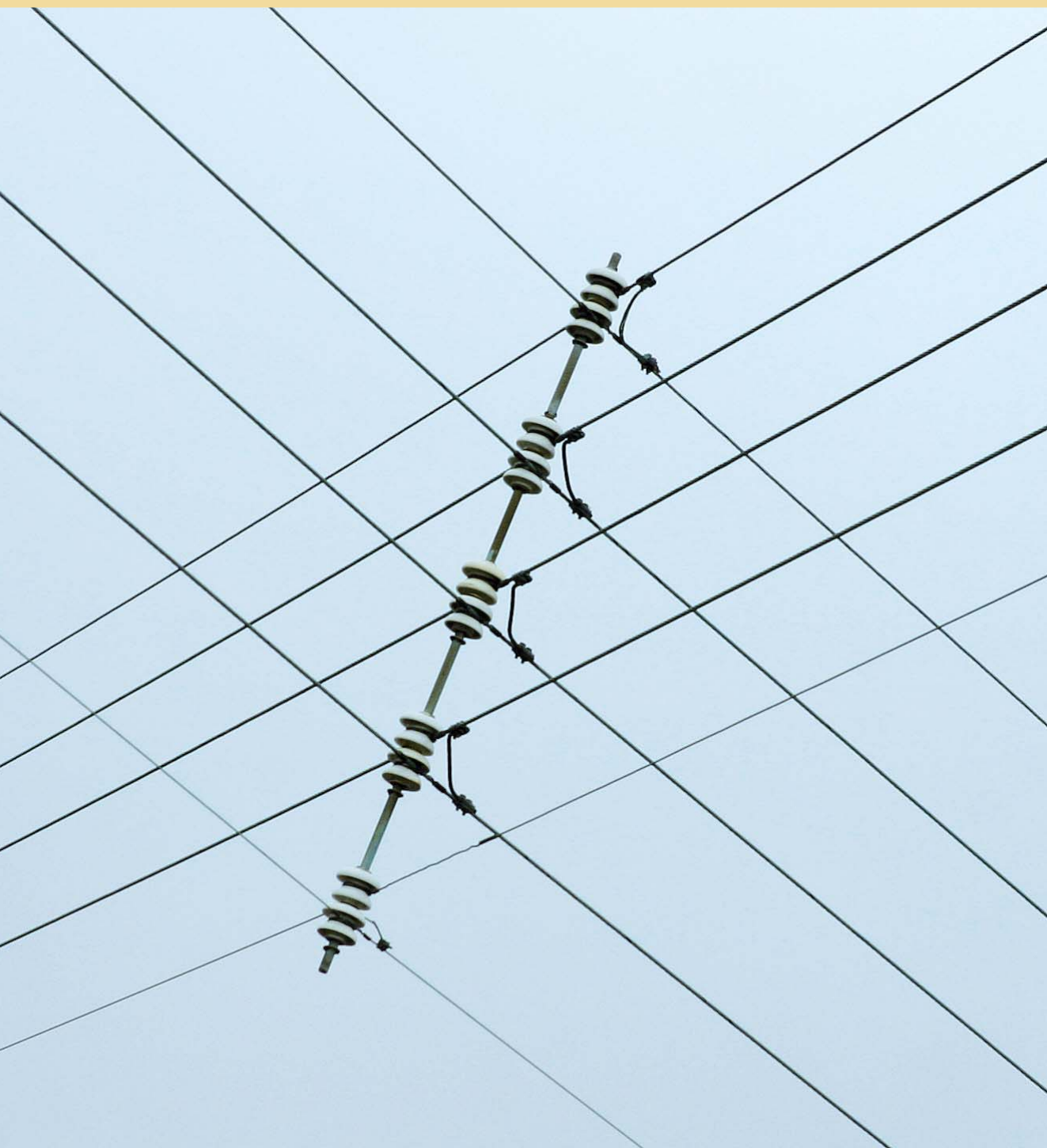
Layout og tryk: Stiftsbogtrykkeriet i Næstved

Oktober 2009

Indhold

5	Forord
6	Optakten
12	De første år
18	Truslen fra Haslev
22	Vekselstrøm og pirater
26	Slukkede motorer
30	Den store omlægning
38	Et kort kig i el-apparaternes historie
40	De lyse tressere
46	Energikrise og kontrol
50	Ommøbleringer
56	Forbedrede udsigter
60	Det store netværk
66	Efterskrift
68	Kilder
70	Det der ikke kom med

Forord

Historie er en strøm af begivenheder, der farer af sted. Den gemmer ikke sig selv – nogen skal gøre det for den.

Denne jubilæumsbog er skrevet med tanke på den almindelige borger i Næstved, som kunne have interesse i at blive klogere på, hvilken plads elektriciteten har i kommunens historie, og hvilken plads kommunen har i elektricitetens historie.

At skrive historien om Næstved Elektricitetsværk og kommunens offentlige elforsyning kan ikke gøres uden en smule samvittighedskval over for vandværket. De to kommunale værker har fulgt hinanden i hele elektricitetsværkets historie og delt både medarbejdere og ledelse i årenes løb.

Men Næstveds elforsyning fortjener at få skrevet sin egen historie. Ganske enkelt fordi den er der, og fordi den stadig farer videre.

Næstved den 28. august 2009

Næstved anno 1896. Ikke længere væk end i Køge havde en urmager påbegyndt elproduktion 5 år tidligere. Men der skulle gå endnu 13 år, inden Næstved fik en offentlig elforsyning.

Optakten 1909

Vi er alle vokset op med, at strøm i stikkontakten er en selvfølge. Men for 100 år siden var det intet mindre end en revolution, at en stor, prustende dieselmotor kunne tænde lys i Næstved.

Begrebet teknologisk revolution er noget enhver generation kan sætte ord på – men hvilke ord afhænger af, hvilken tid man har levet i. I 2009 husker endnu nogle, da fjernsynet kom til. Andre mindes måske introduktionen af mobiltelefonen, men de fleste ser vel Internettet som den ultimative revolution i vor tid.

Men intet af dette var muligt uden el. Uden el ville vores samfund gå i stå. Ingen af os i 2009 er gamle nok til at huske, den gang der blev sat strøm til vores verden. Men elektriciteten er grundlaget for enhver teknologisk revolution, som nutidens generationer har oplevet.

Hvis byrådet i Næstved i starten af 1900-tallet havde kunnet se ind i fremtiden, så havde de nok haft en anden tilgang til tankerne om at etablere et elværk.

Udviklingen var tæt på

De ærede byrådsmedlemmer behøvede faktisk ikke en gang kigge ind i fremtiden for at se perspektiverne i elproduktion.

De kunne f.eks. tænke tilbage på den amerikanske Edisons opfindelse af den moderne glødelampe, som fandt sted 1879 – 30 år før Næstved Elektricitetsværk blev til. Eller de kunne læse i avisen om den enorme og succesfulde investering i strømproduktion ved Niagaras vandfald i Nordamerika i årene omkring århundrede-

Næstved Elektricitetsværk havde blot 3 ansatte ved starten, så det var til at overse, hvor mange der havde brug for den trykte instruks for funktionærer ved værket. En lille pudsighed er det, at tryksagen er fremstillet på bogtrykker Carl Christensens trykkeri – manden som tog initiativet til at få etableret elektricitetsværket.

§ 5.
Funktionærerne skal være til Disposition for Elektricitetsværket paa en hvilken som helst Tid af Døgnet, for saa vidt det er nødvendigt, idet den gennemsnitlige Tjenestetid dog fastsættes til 10 Timer i Døgnet, saa-

§5 i funktionær-instruksen gjorde det klart, at medarbejderne var til for værket skyld – og ikke omvendt: "Funktionærerne skal være til Disposition for Elektricitetsværket paa en hvilken som helst Tid af Døgnet, for saa vidt det er nødvendigt..."

Næstved Elektricitetsværk blev anlagt i forbindelse med det kommunale vandværk. De høje skorstene (til venstre i billedet) var tydelige vejvisere til værkerne. (Fotoet er taget flere år efter etableringen af værket.)

skiftet. De behøvede nu ikke en gang se ud over landegrænsen. I 1891 hørte de sikkert om urmageren i Køge, Jens Hansen, der tændte lys i flere butikker på byens torv og som den første i Danmark solgte og distribuerede el til offentligheden. Samme år fik Odense som den første by sit eget elværk, året efter fulgte København, og allerede i 1893 blev der også i Slagelse etableret produktion og salg af el til private.

Gassen var i vejen

Der kunne være flere grunde til, at begivenhederne i verden, landet og omliggende byer ikke gjorde større indtryk. I 1882 vurderede et af byrådsmedlemmerne, at Næstved var for lille en by til nogensinde at få elektricitet, men det var nok ikke beskedenhed eller manglende tro på byen, der var den største forhindring for elektriciteten

i Næstved. Derimod var gassen en barriere. Og her stod Næstved ikke alene.

Gasværkerne rundt omkring i landet var for mange kommuner en god forretning, og et elværk ville være en konkurrent. Den tanke blev tænkt af kommunalpolitikere over hele landet – også i Næstved, hvor byrådet faktisk kunne bryste sig af, at byen havde været blandt de tidlige i landet til at etablere gasværk.

Nej, nej og atter nej

Som almindelig borger i Næstved kunne man nu ellers have forventet, at elektriciteten ville være kommet til byen langt tidligere, end den gjorde. En dag i 1898 kunne man – måske i lyset fra sin petroleumslampe – læse i den lokale avis, at det historiske vingesus også snart ville kunne opleves i Næstved:

”Urmager Aug. Joosts Andragende om Koncession paa et Elektricitetsværk i Næstved fik i Byraadets Møde Torsdag Aften en saa udmærket god Modtagelse, at der er den største Sandsynlighed for, at Sagen gaar i Orden”.

Sådan beskrev Næstved Tidende resultatet af byrådets drøftelse. Det var i øvrigt ikke første gang, at byrådet drøftede etablering af elværk, men denne gang så det ud til at blive til noget. Avisens spådom viste sig at slå fejl. Urmageren fik etableret elproduktion, men det blev aldrig til en offentlig elforsyning.

Nogle år senere blev en mulighed for at producere el ved vandkraft ved Holløse Mølle undersøgt. Men projektet blev afvist. Vurderingen var, at møllen ikke ville kunne producere tilstrækkeligt med strøm i forhold til behovet i en by som Næstved.

Byrådet fik senere tilbudt at deltage i et andelsværk ved Broksø Mose. Dette var et af flere projekter i landet,

Vidste du, at...

Etableringen af elektricitetsværket var resultatet af tre års dedikeret udvalgsarbejde. I 1906 besluttede byrådet at nedsætte et udvalg med den opgave at undersøge, hvorvidt Næstved Kommune burde anlægge et elektricitetsværk. Det var bogtrykker Carl Christensen, der foreslog at nedsætte dette udvalg, og han blev da også selv medlem – sammen med fabrikant Poulsen og købmand Huus. Direktøren for de Forenede Jernstøberier, Aksel Ibsen, var meget interesseret i elforsyning og blev tilknyttet udvalget i kraft af sin store viden om emnet. Det var Ibsen, der udfærdigede det overslag til etablering af værket, som fik byrådet til at sige ja. Det var desuden Ibsen, som foreslog at antage den kendte ingeniør P.A. Petersen til at stå for projekteringen.

Vidste du, at...

Den første elpære, der lyste i Næstved by med strøm fra elværket, blev tændt lørdag aften den 2. oktober 1909. Ifølge Sjællands Tidende, der den gang i en note registrerede begivenheden, havde der samlet sig et mindre opløb af borgere uden for Emil Jensens ejendom for at overvære begivenheden. Få dage senere kunne bagermester Georg Jensen sætte strøm til byens første elektromotor drevet af strøm fra elektricitetsværket.

som på den tid tog udgangspunkt i elproduktion ved hjælp af brunkul og tørv. Men også dette projekt blev forkastet.

Papirmøllen havde set lyset

Selv om byrådet havde svært ved at beslutte sig for, at borgere og erhvervsliv skulle tilbydes offentlig adgang til elektricitet, så var der faktisk i flere år før Næstved Elektricitetsværks etablering blevet produceret elektricitet i byen – på flere af byens virksomheder.

Blandt andet på Gl. Maglemølle Papirfabrik. Fabrikken havde i flere år haft sin egen produktion af el til lys på fabrikkens område. Papirfabrikkens elproduktion blev drevet af en dampmaskine, og maskinpasseren blev af nogle lokale døbt ”Danmarks Edison”.

Den form for elproduktion – til eget forbrug – foregik på en række erhvervsvirksomheder i landet. Burmeister & Wain i København var i 1879 først til at etablere eget elværk, og virksomheden blev i øvrigt efterfølgende en vigtig del af de danske elværkers historie.

B&W og Hr. Diesel

I slutningen af 1800-tallet fik B&W tilladelse til at benytte og udvikle det patent, som tyskeren Rudolph Diesel havde opnået på en ny form for forbrændingsmotor. Få år inde i det nye århundrede havde dieselmotoren fortrængt dampmaskinen som den foretrukne trækraft på danske elværker, og der kom til at stå ”Burmeister & Wain” på motorerne i mange nye danske offentlige elværker.

Til udviklingen af dieselmotoren til produktion af elektricitet fik Burmeister & Wain blandt andet hjælp fra en ingeniør ved Københavns Belysningsvæsen ved navn P.A. Pedersen, som senere kom til at sætte fingeraftryk på udviklingen i Næstved.

Byrådet gik med strømmen

Efter udviklingsarbejdet hos B&W slog P.A. Pedersen sig ned som rådgivende ingeniør. Han var med til at etablere det kommunale elværk i Randers i 1906. Byrådsmedlemmerne i Randers havde ligesom kollegerne i Næstved været forsigtige med at investere i noget så stort som et elværk og var også nervøse for, at gassen ville blive udkonkurreret.

Men i Randers var man blevet beroliget, dels af en udtalelse fra nationalbankdirektøren om at elektriciteten ikke ville fortrænge gassen, dels af P.A. Pedersens planer om et effektivt elektricitetsværk.

Nykøbing F. som reference

P.A. Pedersen fik i årene efter stor succes med projekteringen af ikke mindre end 28 danske elværker. I 1907 kunne Nykøbing Falster Kommune klippe snoren til et kommunalt elværk, og året efter sprang også Næstveds byråd ind i elektricitetens århundrede. Sandsynligvis har det tynt på byrådets vægtskål, at Pedersen fik opført et moderne og effektivt værk i Nykøbing F.

I august 1908 bevilgede Næstved Byråd 210.000 kr. til etableringen af et elektricitetsværk, og P.A. Pedersen blev engageret som rådgivende ingeniør. I forbindelse med byrådsbeslutningen undlod borgmesteren dog ikke at gøre opmærksom på det fornuftige i selve timingen. Der var nemlig kommet nye praktiske lamper på markedet, og samtidig var kobberet, og dermed elektricitets-kablerne, faldet i pris.

Næstved Elektricitetsværk blev bygget som nabo til kommunens vandværk og genbo til gasværket. I oktober 1909 var elektrificeringen af byen endelig en realitet.

Vidste du, at...

Det elektriske lys havde tilhævet "Det hvide Lys", eftersom det brændte langt skarpere end petroleumslamperne, som var datidens typiske belysning i private hjem. Men i forhold til petroleumslamperne var der en anden meget klar fordel ved det elektriske lys.

Dagny Maria Christensen fortæller i sine erindringer fra hjemmet i Næstved, hvordan familiens petroleumslamper hver eneste dag skulle have rensset væge og pudset glas – og så skulle der hældes nyt petroleum på. Ikke et yndet husligt gøremål. Petroleumslamper kunne sode noget så forfærdeligt, og en dag slog det næsten hendes mor helt ud, at børnene havde tændt en lampe og overset, at den var begyndt at ose. Soden lagde sig i fede flager overalt i stuen.

I Dagnys (og mange andres) barndomshjem var det derfor en stor lettelse, da lyset blot kunne tændes på en kontakt – uden at sode. Men hendes far var en sparsommelig mand, og der blev kun lavet installation til lys i hjemmets tre stuer og kun én lampe i hver.

I 1915 var der brug for at udvide elektricitetsværket, og vandværket flyttede over på den anden side af Kompagnistræde (til højre i billedet). Tårnet på vandværksbygningen indeholdt en stor vand-tank, men var ikke et egentligt vandtårn, som man ellers kunne tro.

De første år 1910-1919

Det skulle hurtigt vise sig, at kommunens elektricitetsværk var en rigtig beslutning. Tilslutningen steg og steg. Værket blev etableret med to stk. dieselmotorer med hver 150 HK, men allerede i driftsberetningen for driftsåret 1913-1914 måtte man notere, at ”...det kneb med Maskinkraften. Hoveddynamoerne var for smaa og der maatte tænkes paa Udvidelse af Maskinerne i det kommende Aar.”

I 1914 blev bevilget 80.000 kr. til en ny dieselmotor på 300 HK med tilhørende dynamo. Blot fem år efter etableringen lagde man altså op til en fordobling af produktionskapaciteten. Og det var der god grund til, for borgere og erhvervsliv købte løs af den nye el.

Udviklingen betød også, at det tætte naboskab med vandværket måtte få en ende. Elektricitetsværket havde brug for mere plads, så vandværket flyttede over på den anden side af gaden.

Fra det første driftsår (1910-11), hvor årets salg af el var knap 150.000 kilowatt-timer, til driftsåret 1914-15 var el-salget steget med 140 procent – altså et godt stykke over en fordobling. Få år efter gik udviklingen den modsatte vej. Årsagen var 1. Verdenskrig.

Bremse på udviklingen

Netop krigen var skyld i, at leveringen af den nye motor var forsinket. Det gav anledning til en vis nervøsitet på elektricitetsværket hen mod julen 1914. Julen var også allerede den gang en storforbruger af el, og man frygtede, at byens juleudstilling ville være for stor en mundfuld for det i forvejen belastede elektricitetsværk. Men

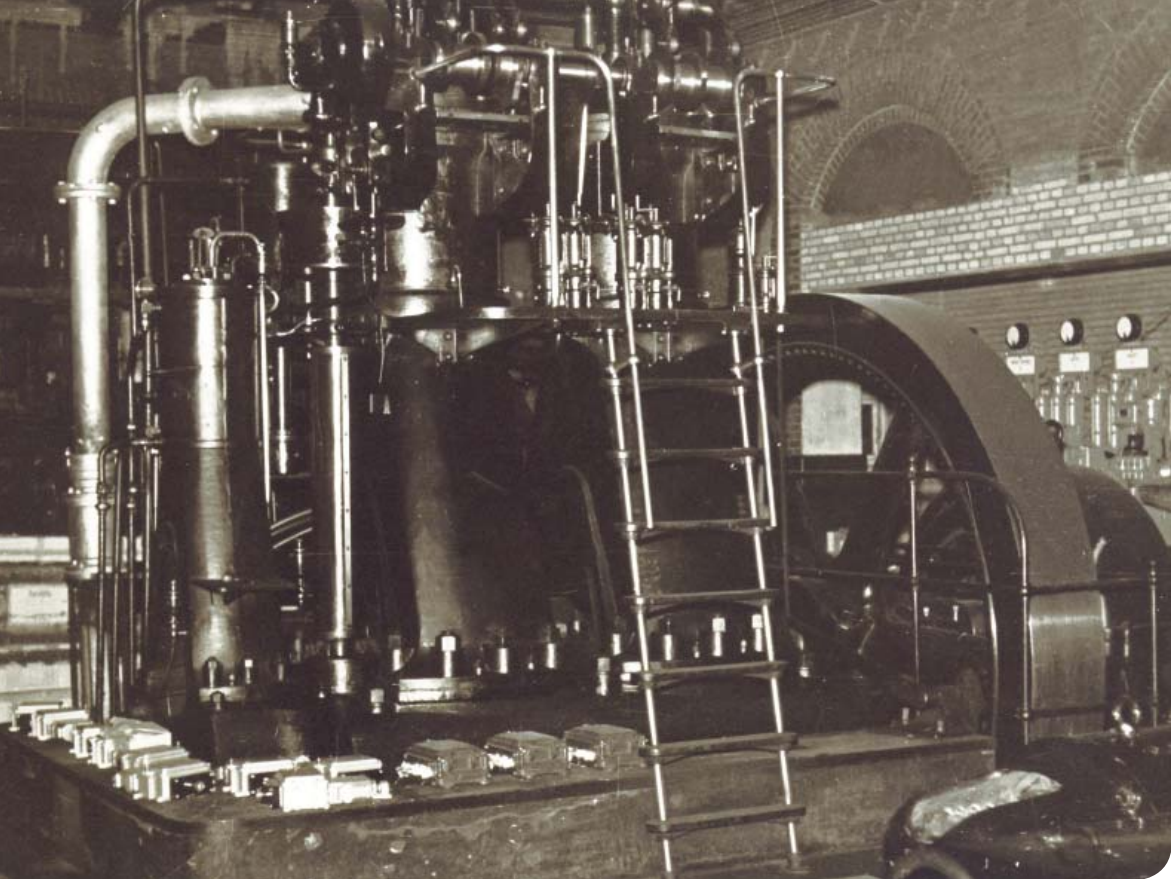
Vidste du, at...

Næstved Elektricitetsværk var oprindeligt tænkt placeret i Teatergade. Ingeniør P.A. Pedersen overbeviste imidlertid byrådet om, at det var en mere effektiv løsning at placere værket i Kompagnistræde side om side med vandværket, som var opført 20 år tidligere.

Alle byens værker lå samlet ned mod havnen. Til venstre i billedet ses elektricitetsværket. Til højre for Kompagnistræde (midt i billedet) ligger vandværket og til højre herfor ligger gasværket med den store gasbeholder bagved. Bygningen ud mod venstre side af vejen er Badeanstalten. (Fotoet her er taget flere år efter etableringen af elektricitetsværket.)

Her ses en af elektricitetsværkets første motorer på 150 HK. Bagved anes motor nr 3, på 300 HK, som blev installeret i 1915. (Fotoet er sandsynligvis taget i 1960'erne, inden motorerne blev afmonteret.)

kunderne – eller forbrugerne – blev anmodet om sparsommelighed med elektriciteten og ved fælles hjælp og omtanke lykkedes det byen at komme igennem julen uden knas med strømmen.

Krigen gjorde at det blev mere og mere vanskeligt at skaffe brændstof til de moderne dieselmotorer. Forskellige tiltag gjorde dog, at værket kunne præstere om ikke en stor så i hvert fald en relativ stabil elforsyning. Fra driftsåret 1916-1917 til driftsåret 1917-1918 faldt salget af el drastisk. På blot et år var salget halveret.

Blandt de tiltag, der fik elektricitetsværket og Næstveds elforbrugere igennem krigen, var blandt andet rationering. I slutningen af 1916 så driftsbestyrer Lund sig nødsaget til at indskrænke driften af dieselmotorerne til fra kl. 9 til 12 og fra kl. 14 til 18. Efter kl. 22 måtte borgerne slet ikke bruge strøm, og i en periode var det kun tilladt at tænde elektrisk lys om søndagen.

Under møllens vinger

Ved vinterens afslutning i 1917 rakte De Forenede Papirfabrikker, Maglemølle elektricitetsværket en stor hjælpende hånd, da man tilbød værket strøm fra papirfabrikkens eget elektricitetsværk.

Maglemølle havde produceret strøm i flere år, inden elektricitetsværket blev opført, og var derfor en erfaren og pålidelig leverandør. Der blev via Susåen ført en midlertidig kabelforbindelse fra elektricitetsværket til papirfabrikken, og elektricitetsværket fik rettet op på forsyningskapaciteten.

Prisen på papirfabrikkens el var 15 øre pr. kilowatt-time – 5 øre under elektricitetsværkets egne priser på kraft til byens øvrige virksomheder. Det har ganske sikkert været et meget kærkomment tilbud, som da også straks blev accepteret.

Lappeløsningernes tid

Året efter blev der imidlertid lukket helt ned for dieselleverancerne, og elektricitetsværket kunne ikke længere selv producere strøm overhovedet. Dieselmotorerne stod stille.

Så skred en anden af byens erhvervmastodonter til hjælp: De Forenede Jernstøberier udlånte en dynamo til elektricitetsværket, som man lod drive af en dampmaskine på vandværket. Men synderlig megen elektricitet kunne dette arrangement ikke levere.

Problemerne med at producere strøm smittede naturligvis også af på prisen. I 1918 var en kilowatt-time til lys steget til det dobbelte på bare to år – nu var prisen 60 øre.

I 1918 var der igen behov for nye tiltag for at sikre et tåleligt forsyningsniveau til byens elforbrugere. Den ene dieselmotor blev ændret til en såkaldt sugegasmotor, så den kunne køre på tørv.

Vidste du, at...

Allerede knap en uge efter starten på elektricitetsproduktion i 1909 havde byen sin første ulykke som følge af elektriciteten. En dreng på 12 fik hjernerystelse og brud på albuen, da han legede med en af de vogne, som elektricitetsværkets folk brugte til at fragte kabler.

Elektrisk gadebelysning var forbeholdt de færreste steder i byen. I 1929 blev der opsat nye elektriske lamper på Axeltov midt i Næstved by. Det fandt sted i forbindelse med en restaurering af torvet. Ifølge en artikel i datidens Næstved Tidende mødte det halve af Næstved op til indvielsen, der blev fejret med orkester og dans til midnat. Gadelygterne var tegnet af kunsthåndværker K. Hansen-Reistrup fra Næstved og var en kunstnerisk udførelse af Næstveds byvåben. Lygterne blev fremstillet af kobbersmed Rasmussen fra Næstved.

Truslen fra Haslev 1920-1929

I løbet af krigen blev det forbudt at have oplyste butiksvinduer og reklameskilte og benytte udendørs belysning. Dette forbud fortsatte også efter krigens afslutning, hvor ressourcemanglen stadig gjorde sig gældende.

I driftsåret 1922-1923 havde krigens eftervirkninger på elproduktionen dog efterhånden fortonet sig, og der var en stor stigning i byens elforbrug. Inden længe havde Næstved Elektricitetsværk igen svært ved at producere den megen elektricitet, som blev efterspurgt.

Spørgsmålet var, om der endnu en gang skulle installeres en ny dieselmotor på værket, eller om man skulle udnytte en helt ny mulighed: Sydøstsjællandss Elektricitets Aktieselskab (SEAS) havde givet tilbud om at levere vekselstrøm.

Driftsleder Lorentzen har sikkert haft nogle urolige nætter, hvor han har frygtet, at byrådet skulle beslutte, at det måske nok var lettere blot at få ført et kabel fra SEAS i Haslev ind til elektricitetsværket end at udbygge værkets egen produktion.

En sydsjællandsk "slughals"

Avisen "Social-Demokraten" beskrev i forbindelse med værkets 25 års jubilæum nogle år senere, hvordan mange kommunale elværksfolk på Sydsjælland følte det i disse år:

"Sydøstsjællandss Elektricitets-Aktieselskab var paa det Tidspunkt begyndt at brede sine fangearme ud over Sydsjælland. Dette Selskab brændte af Længsel efter at sluge samtlige kommunale Elektricitetsværker..."

Vidste du, at...

Elektricitetsværket i Næstved blev etableret med to stk. dieselmotorer fra B&W – nummer 2 kom dog først til i 1910. Til hver dieselmotor blev koblet en dynamo. Dieselmotoren drev dynamoen, som så producere de strømmen. De første dynamoer blev købt nærmest henne om hjørnet, hos De Forenede Jernstøberier i Næstved.

Næstved, den 13. April 1923.

Fr. Bygningsmedlem. Murermester P. Hansen
høfligt.

Jeg tillader mig høfligt at meddele Dem,
at jeg fratræder min Stilling som Bygholderske
fra Næstved Elektricitetsværk fra 1. Maj 1923,
da mit Helbred ikke er så godt som det
kunde være.

Respektfuldt
L. H. Løflum
Elektricitetsværket
høfligt.

"Jeg tillader mig høfligt at meddele
Dem, at jeg fratræder min Stilling
som Bogholderske fra Næstved
Elektricitetsværk fra 1. maj 1923,
da mit Helbred ikke er så godt som
det burde være." Mere høflig kan
en opsigelse dårligt være.

Det var ikke alle, som tog imod
elektriciteten med åbne arme. Her-
under et brev til den daværende
formand for Elektricitetsudvalget,
Murermester P. Hansen fra en for-
bruger, som mener at elinstallationen
er for dyr.

Næstved den 15. Juni 1923

Hr. Murermester P. Hansen!

Den Gang jeg søgnede mig for Elek-
tricitet til min Ejendoms, mente jeg at
Installationen var ret billig, men de
Sættid jeg har faaet er omkring det
dobbelte af min Beregning.

Jeg kan nu indse, at jeg næppe
kan skaffe Rent og Afdrag af den
ne Låne og anser derfor Elektricitets-
udvalget om at min Tegning maa
blive annulleret.

Respektfuldt
L. H. Henriksen

El Formanden for

Elektricitetsudvalget Næstved

Det blev dog ved frygten. Næstveds politikere havde tilid til deres eget elektricitetsværk, og der blev indkøbt en 600 HK dieselmotor. Men det var ikke kun selve elproduktionen, der skulle vokse. Også selve elektricitetsværket var nu blevet for lille til at huse de mange motorer. Værket blev udvidet, og regningen lød på 300.000 kr.

Fagforeningen slog i bordet

Det var ikke kun fra Haslev-kanten, at værket mødte modstand. Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund havde kunnet konstatere, at deres medlemmer blev pålagt for lange arbejdstider på elektricitetsværket. Forbundet var faktisk på et tidspunkt ved at miste tålmodigheden efter at have sendt flere anmodninger til kommunens elektricitetsudvalg. Men frustrationerne blev dog udtrykt ganske diplomatisk:

”Efter den af Udvalgets Formand (...) til os fremsendte Udtalelse m.H.t. en Regulering af Arbejdsforholdene for Maskinpasserne paa Elektricitetsværket havde vi ventet, at Forholdene var ordnet saaledes at Arbejdstiden var nedbragt til 8 Timer pr. Dag (...) Det ærede Udvalg vil kunne forstaa, at man ikke fortsat kan fordre en saadan Arbejdstid, uden ekstra Vederlag derfor...”

Vidste du, at...

Helt op til midt i 70'erne var tonen blandt medarbejdere og ledelse, at man sagde "De" til hinanden.

Blandt de ansatte var holdningen, at man nok kunne modernisere sproget en smule, men samtidig var man opmærksom på, at driftsbestyreren sandsyn-

ligvis ville stritte imod. I 1976-1977 besluttede man imidlertid i samarbejdsudvalget, at nu skulle der "dusses". Driftsbestyrer Rock Petersen var i mindretal og fik den på én gang bestemte og imødekomende besked: "Vi andre er enige, så fremover bliver det sådan – undtaget for Dem!"

DE SYDSJÆLLANDSKE KONSERVATIVE DAGBLADE.

g Møen

i Næstved mødte i Gaar en
ed fra Korsør og hans Chauffør.
egge sat under Tiltale, først-
or at have ladet sin Chauffør
vogn og sidstnævnte for at
Motorvogn trods det, at den
erse Mangler ved Bremsene
pladerne. Desuden var Vognen
tet med godt 50 pCt. Vogn-
edtog en Bøde paa 80 Kr. og
n paa 50 Kr.
25. August foretoges et Motor-
ved Rislev. En Repræsentant
hvis Bil havde forskellige
indgik i Dag i Retten paa at
Bøde paa 30 Kr.
Handelsmand fra Omegnen fik
august ved Stenskovens efterret
vogn, hvis Haandbremse virke-
keligt. I Gaar indgik han i
aa at betale en Bøde paa 20
et Færdselseftersyn den 22. Juli
tilfille konstateredes forskellige
ved en Motorvogn tilhørende
mand fra Ringsted. Vognman-
ev og idømmes derfor omgaaen-
de paa 80 Kr.
Jdsmanden fra Øllerup, der ik-
edt paa Session, har i Gaar ef-
endelse af 2. Udskrivningskreds
en Bøde paa 150 Kr.

Gustav Mortensen
leder af Byraadet.
løses af Blikkenslagermester
Reitz.

ed Byraads Møde i Aftes fore-
dragende fra Ringer Gustav
sen om Tilladelse til at ud-
Byraadet paa Grund af Syg-
nesteren anbefalede. Gu-

Da „Det hvide Lys“ kom til Næstved By.

Den 1. Oktober har Næstved Elektricitetsværk
bestaaet i 25 Aar.

25. September,

Næstved Elektricitetsværk jubilærer.

25 Aars Udvikling efter en stadigt
stigende Kurve.

Elektricitetsværkets Bygninger med Badeanstalten.

Næstved.

Med spændt Opmærksomhed
har Blikket været rettet mod den
lille pæreformede Glastingest,
der en Efteraarsdag i 1909 skul-
de kunne give Lys, naar man
drejede paa en Knap ved Dør-
karmen. En Kultrand i Glastin-
gestens Indre gav sig til at gløde
og sprede et efter Datidens For-
hold skarpt Lys ud over Stuen,
maaske ikke saa blændende som
Gasbluset, der fandtes i adskil-
lige Hjem og navnlig i Butiker og
paa Kontorer, men stærkere end
det bløde Lys fra Petroleumslam-
pen. Det nye Lys betød et afgø-
rende Brud med det gamle, der
skulde ingen Tændstikker til for
at faa det til at virke. Denne

Da Værket startedes.

Mærkeligt nok har det ikke
kunnet eftersporis, hvilken Dato
Næstved Elektricitetsværk be-
gyndte at sende Strøm ud gen-
nem Ledningerne, men man reg-
ner sikkert ikke meget galt ved
at antage den 1. Oktober. I hvert
Fald sættes den omtalte første
Elektromotor i Gang den 5. Ok-
tober, og Rimeligheden taler for,
at man har villet prøve Maski-
nernes Kapacitet og Stabilitet
paa Lysnettet, for man tog fat
paa Kraftforsyningen. Petro-
leumslamperne holdtes sikkert i
Reserve allevegne, hvis Elektri-
citeten skulde svigte. Større har
Tilliden næppe været.
Derimod er man fuldt kendt

SOCIAL-DEM

arbejdede Planer og Overslag til
Anlæg af et Værk. 9. Juli og 13.
August 1908 vedtog Byraadet et
af det nævnte Udvalg stillet For-
slag til Opførelse af et Værk, og
der bevilgedes hertil 210,000 Kr.
Værket anlagedes paa dets nu-
værende Plads. Det udstyredes
med to Dieselmotorer, hver paa
150 HK, og leveret af Burmeister
& Wain, og to Dynamoer leveret
af De forenede Jernstøberier,
Næstved. Ogsaa et Akkumulator-
batteri opstilledes til Anvendelse
i de Timer, da Stromforbruget
var ringe, og i Tilfælde af, at en
af Dieselmotorerne skulde svigte.
Anlægget kom ialt til at koste
270,000 Kr.

Første Udvidelse efter 4. Driftsaar.

Noget Tal paa de Lamper og
Elektromotorer, der var tilsluttet
Værket ved dets Start, har man
ikke, men ved Udgangen af det
første Driftsaar var der tilsluttet
det ikke særlig imponerende Tal
af 3677 Lamper og 238 HK. i
Motorer. Det første Driftsaars
Produktion var ca. 160,000 Kilo-
watt-Timer.

Antagelig har man med den
anskaffede Maskinkraft ment at
være gaderet i en Aarrække,
men Udviklingen tog dog saa
stærk Fart, at Tilslutningen af
Lamper var tredoblet ved Af-
slutningen af det fjerde Driftsaar,
medens Tilslutningen af Motor-
kraft knap var fordoblet. Pro-
duktionen var herved steget til
331,000 Kwt., og Anlægget kunde
ikke taale stort mere Belastning.
Der anskaffedes derfor i det føl-
gende Driftsaar en 300 HK.
Dieselmotor med en tilhørende
Dynamo paa 200 Kwt. Krigens
Udbrud bevirkede imidlertid at
Nyanlæggets Fuldførelse blev for-
sinket et halvt Aar. Det skulde
have været i Drift 1. Oktober
1914, men blev det først i April
1915.

Situationen var i Vintermaa-

Vekselstrøm og pirater 1930-1939

Hvor elektricitet til almindelige husholdninger i elforsyningens første år først og fremmest angik elektricitet til lys, så kom der efterhånden en række elektriske bekvemmeligheder på markedet. Det var ikke længere kun erhvervsvirksomhederne, som brugte strøm til drift af aggregater. Elektriske strygejern, støvsugere og el-komfurer trængte sig på i de private hjem.

Mens de elektriske komfurer var et spændende nyt alternativ til husmoderen, så var de en trussel mod Næstveds kommunale gasforsyning. Gassen var blevet afløst af el til den indendørs belysning, men det var stadig gassen, som lyste op i de fleste gadelygter, ligesom det var gassen, der kogte kartoflerne.

Forbud skabte konkurrence

Elektricitetsværket havde udstedt forbud mod at bruge el til kogning – efter sigende et forbud, der var hjulpet godt på vej af borgmesteren, som havde stor forkærlighed for kommunens gasværk og derfor forsøgte at beskytte dets interesser. Elektricitetsværket ville i øvrigt hurtigt få et kapacitetsproblem, hvis borgerne begyndte at skifte gas-komfurerne ud med el. Derudover var jævnstrømskogeapparater temmelig dyre.

Et vekselstrøms-komfur eller -kogeplade var billigere, og derfor betød forbuddet, at Næstved var interessant for den store vekselstrøms-producerende ”slughals”, SEAS.

Flydende grænser

I trediveerne havde man endnu ikke klare regler for, hvor forsyningsgrænserne gik for de forskellige elektricitets-

Vidste du, at...

I betragtning af, at Næstveds elforsyning har eksisteret i 100 år, er antallet af driftsbestyrere igennem tiden bemærkelsesværdigt lavt.

Elektricitetsværkets ”kongerække” er som følger

1909: Frederik Lund.

1923: E. Lorentzen

1944: Kristian Larsen

1967: Anker Rock Petersen

1996: Erik Kryger Kaas

2005: Bjarne Andreasen

Vidste du, at...

Man kan gå på byvandring i elektricitetsværkets historie og på den måde følge med i, hvor de første vekselstrøm-forbrugere havde til huse.

Den aller første transformerstation i Næstved blev etableret i 1935/36. Den er siden udskiftet og har fået nummer 111, men placeringen er den samme (Åderupvej). Den leverede strøm til finerfabrikken Vedex. Nummer 2 blev placeret i Lille Næstved ved en markvej ud fra Fodbygårdsvej. I dag findes den i en nyere udgave, men på næsten samme plads, bag ved fjernvarme-centralen (H.C. Andersens Vej). Det var denne station, som oprindeligt leverede SEAS-strøm til "piratmasterne"

Den moderniserede havn var i 1937/38 anledning til Næstveds 3. transformerstation (Vestre Kaj), som i dag er moderniseret og flyttet et stykke. Derefter kom sygehuset (Magle møllevej – siden om-døbt til Rådmandshaven). Denne station er fjernet sidenhen. Den 5. transformerstation blev oprettet til vandværket (Bag Bakkerne) og er siden blevet ombygget og flyttet en anelse.

værker. Landets kommunale værker var jævnstrømsværker, og da jævnstrøm kun kan transporteres ganske få kilometer på grund af et stort fald i spændingen, så ville det heller ikke have givet nogen mening at tegne grænser på landkortet. Men Sydøstsjællands Elektricitets-Aktieselskab producerede vekselstrøm.

Vekselstrøm kan transporteres over meget lange afstande med meget lille spændingsfald, og SEAS, der var etableret i 1912 for at levere el til landområderne, så blandt andet i Næstved en mulighed for også at få by-kunder. Selskabet gik på kundejagt i Næstveds baghaver.

Piratmaster

Mens Næstved Elektricitetsværk havde rejst elmaster langs vejene og derfra førte ledninger ind til husgavlene, så tilbød SEAS en række af byens borgere at føre vekselstrøm ind via en ny mast, som blev rejst i bagskel af haverne. Vekselstrøm fra SEAS gav mulighed for at installere el-komfur.

I nogle udvalgte boligområder blev der "kapret kunder" og rejst master i baghaverne. Masterne fik tilnavnet "piratmaster".

Den form for konkurrence blev taget noget ilde op i Næstved, og sagen blev da også et anliggende for de øvre myndigheder. I 1936 kunne Elektricitetsrådet således oplyse, at der var indgået forlig mellem SEAS og Næstved Elektricitetsværk om grænsedragningen mellem de to selskabers forsyningsområder.

Forliget betød, at elektricitetsværket måtte afgive den ydre ende af Ringstedgade til konkurrenten og til gengæld overtage to transformatorstationer fra SEAS – på Åderupvej og ved Lille Næstved. Dermed var Elektricitetsværket blevet ejer af anlæg til forsyning af veksel-

strøm. Det var lykkedes endnu en gang at holde SEAS uden for Næstveds elforsyning, men vekselstrømmen lod sig ikke stoppe.

Fremmed strøm i byen

Allerede et par år forinden havde vekselstrømmen faktisk haft sit indtog i Næstveds kommunale elforsyning. Det skete i forbindelse med, at finérfabrikken Vedex havde etableret sig ved Åderupvej. Fabrikken havde brug for vekselstrøm til sine maskiner og søgte om kommunens tilladelse til at etablere sin egen elektricitetsforsyning.

Tilladelsen blev givet, men fabrikken ønskede også mulighed for at kunne få leveret strøm udefra ved spidsbelastninger og nødstilfælde. Derfor blev der indgået en aftale med SEAS om at etablere en højspændingsforbindelse med vekselstrøm. Elektricitetsværket opførte en transformerstation, hvortil der blev ført et højspændingskabel fra SEAS. Herfra kunne elektricitetsværket i Næstved håndtere forsyningen til Vedex.

Værket fik indlagt el

I slutningen af trediverne var der altså vekselstrøm i byen, men ikke i ledningsnettet som sådan. Ud over Vedex fik også andre virksomheder etableret vekselstrømsforsyning via en transformerstation – blandt andet den nye havn og vandværket. Men den almindelige forbruger havde stadig jævnstrøm i kontakterne.

Elektricitetsværket fik også selv indlagt vekselstrøm fra SEAS. I 1938 blev der installeret en omformer på værket, så man kunne lave vekselstrøm fra SEAS om til jævnstrøm til byens forsyningsnet. Denne foranstaltning var for at kunne supplere værkets egen elproduktion i spidsbelastninger, og det skulle vise sig at være nyttigt i den tid, der fulgte.

En lavvolts dobbelt kogeplade. Man skruede op og ned for varmen ved flytte rundt på stikkene i strømtavlen ovenover. Det var lavvolts kogeplader og komfurer, der lokkede nogle af Næstveds borgere til at sige ja til at få rejst en SEAS-elmast for enden af baghaven. For de nye apparater krævede vekselstrøm, som kun SEAS leverede. Jævnstrøm til stikkontakter og lys fik de stadig fra Næstved Elektricitetsværk.

Det opsummerende forord i driftsberetningen gav et hurtigt overblik over situationen i det pågældende driftsår. I året 1940-1941 havde krigen selvfølgelig en fremtrædende plads i beretningen.

Driften af Næstved Elektricitetsværk i Regnskabsåret 1940—41 har været præget af Krigssituationen, og Dispositionerne har været yderst vanskelige baade med Hensyn til Fastlæggelse af Prisen paa Elektricitet og Indkøb af Materialer.

I Maj Maaned 1940 kom der Ordre fra det af Ministeriet nedsatte »Udvalg af 1940«, der paabød, at Værket skulde standse sine Dieselmotorer af Hensyn til det yderst ringe Brændselsolie-lager, der fandtes i Landet, og købe sin Elektricitet fra S. E. A. S.

Prisen paa Elektricitet til Forbrugerne har i Aaret været 60 Øre pr. K. W. T. til Lys, 25 Øre pr. K. W. T. til Kraft og 19 Øre pr. K. W. T. til Varme, men paa Grund af den i Aarets Løb stedfundne store Stigning i Prisen paa Elektricitet fra S. E. A. S. og en større Nedgang i solgt Elektricitet end beregnet, har Budgettet ikke kunnet holde, men viser et Underskud paa Kr. 25.491,88.

Foruden de sædvanlige Vedligeholdelser og nye Stikledninger er der udført 1155 Meter Luftledning og 700 Meter Jordkabel paa Vekselstrømsnettets Lavspændingsledning.

Ovennævnte Luftledning er ført fra Transformatorstationen paa Glentevej ad Fasanvej til Skellet mellem Husarkasernens Grund og Rønnebæksholm. Af Kablet er 460 Meter anvendt for Tjæreudskiller paa Næstved Gasværk, 130 Meter til D. D. P. A. og D. F. O. paa den nye Havn samt 110 Meter fra Glentevej til Fasanvej.

Aarets samlede Produktion af Jævnstrøm har været 1744400 K. W. T.

Aarets samlede Salg af Jævnstrøm har været 1314920 K. W. T.

Køb af Elektricitet fra S. E. A. S. 2295449 K. W. T. Tilgang til Jævnstrømsnettet har været 1900 Lamper og 110 H. K. Motorer.

Ved Aarets Udgang var den samlede Tilslutning til Jævnstrøm 66484 Lamper, 2187 H. K. Motorer, 150 K. W. Varme og til Vekselstrømsnettet 3429 Lamper, 565 K. W. Motorer og 392 K. W. til Varme m. m.

Elektricitetsværkets største Belastning 710 K. W. fandt Sted den 20. December Kl. 9.

Slukkede motorer 1940-1949

”Sluk diesel-motorerne”. Så klar var beskeden til elektricitetsværkerne i Næstved og andre byer, da krigen brød ud. Ordren kom fra et særligt nedsat statsligt udvalg, ”Elektricitetsudvalget af 1940”, og skyldtes, at der skulle spares på landets reserver af dieselbrændstof. I stedet skulle værket købe elektricitet fra SEAS.

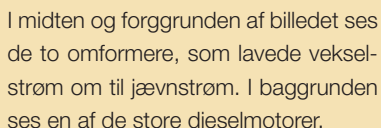
Derfor var det på sin vis et held, at Vedex, finerfabrikken, og andre storindustrier i byen sidst i trediverne havde foranlediget, at der blev taget hul på vekselstrømmen. Dermed var der nemlig skabt kabelforbindelser til den store elektricitetsproducent i Haslev, inden krigen brød ud og ressourceknapheden meldte sig.

Sjælland var bedre stillet

Da besættelsestiden satte ind, var der på Fyn og Jylland en række kommunale jævnstrømsværker, som fik nogle særdeles hårde år, da der ikke var ressourcer til at koble dem på et større værk, sådan som Næstved Elektricitetsværk var blevet koblet på SEAS.

Diesel-brændstof blev der mindre og mindre af, og flere værker var derfor henvist til at omlægge deres diesel-motorer til tørve- og kuldrift, som man havde gjort det under 1. Verdenskrig. Her var Næstved – og Sjælland i det hele taget – noget bedre stillet.

Krigen gjorde værket i Næstved afhængig af leverancerne fra SEAS og den omformer, som ændrede vekselstrøm til jævnstrøm. Derfor købte værket allerede i 1941 – med byrådets godkendelse – endnu en omformer, og på den måde lykkedes det faktisk at forsyne byen, stort set uden at værket selv producerede elektricitet.

[illegible]

Driftsberetning
for
Næstved kommunale
Vand- og Elektricitetsværk.

31. Driftjaar.

1940—41.

Abstracts
 Anticancer Agents: Benzylamines
 1991

Der blev i flere år aflagt fælles driftsberetning for elektricitetsværket og vandværket, da værkerne havde fælles ledelse. Som det fremgår af driftsberetningen 1940-41 var der ikke megen motorstøj i maskinhallen dette år, hvor kun én af af elektricitetsværkets fem motorer var i drift hver måned.

Jævnstrømmens krigsskader

Der var andre fronter i 2. Verdenskrig end de militære. Den danske stat havde tidligt under krigen, blandt andet med ”Elektricitetsudvalget af 1940, iværksat en central styring med elproduktionen i Danmark for at sikre en rationel udnyttelse af ressourcerne. Og de styrende kræfter i dette arbejde var ikke i tvivl om, at en central vekselstrømsproduktion var mere effektiv end små kommunale jævnstrømsværker. Efter krigen var antallet af små jævnstrømsværker da også faldet betragteligt. Men Næstved Elektricitetsværk stod endnu.

I driftsåret 1946-1947 fik værket adgang til så tilstrækkelige mængder af dieselbrændstof, at alle motorerne igen kunne startes og producere ”hjemmelavet” jævnstrøm.

Strømmen ud på gaden

Mens elektriciteten for længst havde fundet vej gennem ledningerne fra mast til mast og ind i boliger og virksomheder i Næstved, så var det stadig gassen, der herskede på vejene. En kendsgerning, som længe havde undret den lokale avis:

”Det er en kendt Sag, at Gadebelysningen i Næstved er meget daarlig, og det skyldes først og fremmest, at Byraadet stædigt har holdt paa Gassen. Da Jernbane-gade blev moderniseret, rejste man Gaslygter – i Stedet for at forsøge den moderne elektriske Belysning, der anvendes i andre Byer. ‘Stiftstidende’ har flere Gange beskæftiget sig med Gadebelysningen og efterlyst Motivering for, at Gassen foretrakkes for Elektriciteten, men det har hidtil ikke været muligt at faa nogen saglig Begrundelse herfor. Vi hilser derfor med udelt Glæde de Udtalelser, som Borgmester Tidemand i Lørdags fremsatte overfor ‘Social-Demokraten’ – Udtalelser, der synes at godtgøre, at han heller ikke er saa begejstret for gassen...”

Vidste du, at...

Elektricitetsværkets sidste bygning i Kompagnistræde blev revet ned i 1995. Bygningen havde på det tidspunkt stået tom i flere år, og hæværk og forfald prægede dens fremtoning. Debatten gik i byen hvorvidt bygningen burde bevares eller ej, men der var flertal i byrådet for en nedrivning.

Højt til vejs med en af værkets medarbejdere i 1952. Betegnelsen "luftskipper" knyttede sig til de der balancerede i højderne.

Den store omlægning 1950-1959

Da en ung mand i 1952 ansøgte om en plads som elektriker ved Næstved Elektricitetsværk, fik han 14 dages prøvetid, forudsat at han havde orden i fagforeningen og kunne ”lade være med at drikke for mange bajere.” Det ville nok være forkert på den baggrund at konkludere, at øllet havde det med at flyde i for rigt mål, men det var dog en tid, hvor øl var en naturlig del af hverdagen og frokostpausen – på mange arbejdspladser. I det hele taget blev der ikke taget nær de samme sikkerhedsforholdsregler, som man i 2009 vil tage for givet.

Beskedne forholdsregler

Elektrikeren bestod sin prøvetid og blev oplært som ”luftskipper” – et tilnavn for de der udførte arbejde højt oppe i elmasterne. Ofte klatrede de op i masterne med tykke, tunge kabler over den ene skulder. På den tid var de fleste elmaster af træ, og de kunne ind imellem være meget glatte på grund af alger, og så kunne man risikere at kure hele vejen ned ad masten på trods af kabelskoene, der var spændt på fødderne.

Strømmen var blevet en selvfølgelig del af hverdagen, men man var nødt til at tage natten i brug, når gadelamperne skulle inspiceres. For om dagen kunne man jo ikke se, om pæren stadig kunne lyse. På disse natlige inspektioner kunne man som ansat nok have ønsket sig en smule bedre beskyttelse.

Elektricitetsværkets gamle Bedford lastbil med håndrullestige havde f.eks. ingen former for advarselsslamper, så når det var mørkt kunne det til tider være en nervepirrende sag at holde i vejsiden for at klatre op i en mast. Man måtte sætte sin lid til, at de øvrige trafikanter

Vidste du, at...

Ved etableringen i 1909 blev der ansat blot tre personer – en driftsbestyrer, en maskinmester og en maskinpasser. Eftersom værket i mange år havde fælles ledelse og til dels fælles drift med vandværket, kan det være svært at give et fuldstændigt billede af mandskabsressourcerne. Men mange vil sikkert være en smule forbavsede over, hvor få medarbejdere, der faktisk har været ansat ved værket, taget i betragtning hvor stor en indflydelse værket havde på byens udvikling og hverdag.

På værkets 25 års fødselsdag i 1934 var antallet af medarbejdere på i alt 12 – 1 driftsbestyrer, 4 maskinmestre, 3 maskinpassere, 1 arbejdsmand, 1 kontorassistent og 2 elektrikere.

I 2009 er der – inklusiv direktøren – ansat 17 medarbejdere.

Vinteren 1952-53. Det var inden, elektricitetsværket havde egen kranvogn. Når kablerne skulle trækkes rundt i byen, så blev den store kabeltromle transporteret med håndkraft.

var opmærksomme. Men den daværende driftsbestyrer var en påholdende mand, der i øvrigt heller ikke mente, at der var behov for et varmeapparat i bilen til de frostkolde vinterdage.

Ingen store armbevægelser

Driftsbestyrer Larsen havde den gang sikkert sine grunde til at holde på pengene. I midten af halvtredserne efterlyste Elektricitetsudvalget i kommunen en reorganisering af vagttjenesten og foreslog, at der skulle indføres arbejdssedler. Udvalget havde været på besøg hos nogle af de omliggende elektricitetsværker, og i deres skrivelse til værket fornemmer man, at de havde fået øje for effektiviseringsmuligheder.

Også værkets 50 års jubilæum i 1959 bar præg af, at der bestemt ikke blev ruttet med midlerne. Faktisk mødte der kun en eneste gratulant op på jubilæumsdagen, og det var ingen overraskelse. ”Udvalget for kommunale

virksomheder” i kommunen havde nemlig besluttet, at jubilæumsdagen ikke skulle offentliggøres. Eneste gæst var en overingeniør fra SEAS – ”slughalsen”, der nu var blevet en betroet samarbejdspartner.

Hvor man 25 år tidligere havde opstillet højtaleranlæg, så de mange gæster kunne høre talerne fra indbudte personligheder fra både nær og fjern, så var 50-års dagen en liden begivenhed. De ansatte kunne nyde et stykke kransekage og drikke værkets skål i et glas vin eller en pilsner.

Et kig ned gennem Kompagnistræde. På husgavlen til venstre i billedet kan man se, at der bor en brandmand. Den øverste ledning er en såkaldt ”tilkaldsledning”, der var forbundet med en klokke inde i huset. Når brandalarmen lød på brandstationen, tilkaldte man byens brandmænd ved at sætte strøm til tilkaldsledningerne, og så ringede klokkerne hos brandmændene.

Parallele forsyninger

Det må have været svært at holde en effektiv drift i den tid, hvor flere og flere kunder blev tilsluttet et stadigt voksende forsyningsnet med vekselstrøm, mens der samtidig skulle rejses master og trækkes luftledninger med jævnstrøm. I løbet af 50'erne ophørte udbygningen af jævnstrømsnettet da også, og hvert år blev nye boligkvarterer omlagt fra jævnstrøm til vekselstrøm.

Sillykke med 50 års dagen
 og Tak for godt Samarbejde
 ønskes af Endrupmønstre
 J. Madse

Elektricitetsværkets 50 års jubilæum blev holdt uden offentlig festivitas. Selv om jubilæet ikke blev annonceret, så kom der dog nogle få lykønskninger frem på dagen.

Elektricitet til belysning.

Forbrugspris	30 øre pr. kWh
Målerleje	3—12 kr. pr. år

Elektricitet til kraft og teknisk brug.

De første 5000 kWh årsforbrug ..	20 øre pr. kWh
» næste 5000 » ..	18 » » »
» » 5000 » ..	17 » » »
» » 5000 » ..	16 » » »
» » 10000 » ..	15,5 » » »
» » 20000 » ..	15 » » »
» » 50000 » ..	14,5 » » »
Målerleje	6—12 kr. pr. år

Boligtarif.

Fast årlig afgift:

Grundafgift (højest 4 rum)	18 kr. pr. installation
+ rumafgift	6 » » rum
Grundafgift (over 4 rum)	24 kr. pr. installation
+ rumafgift	6 » » rum
Forbrugspris	14 øre pr. kWh

Erhvervstarif.

Fast årlig afgift:

Grundafgift	24 kr. pr. installation
Rumafgift (beboelse)	6 » » rum
Lokaleafgift (erhverv)	Den faste afgift fastsættes i forhold til: gulvarealets størrelse i m ² , belysningens tilslutningseffekt i W/VA og anvendelsen af motorer og apparater under 3 HK ell. 3 kVA.

Største motor på 3 HK og derover samt svejsetransformere og varmeapparater på 3 kVA og derover til erhvervsmæssig formål	12 kr. pr. HK eller kVA
Øvrige motorer på 3 HK og derover	6 kr. pr. HK
Forbrugspris	14 øre pr. kWh

I forbindelse med overgangen fra jævnstrøm til vekselstrøm blev elmasterne af træ skiftet ud med jernmaster. Elektricitetsværket havde ikke selv udstyr til dette arbejde, her benytter man finerfabrikken Vedex' "Jumbo"-kran. Man havde betonblander med rundt og blandede betonen til maste-fundamentet på stedet. Her arbejdes der på Indre Vordingborgvej.

"Udrykningsvognen" eller "Vogn 1", som den også hed, var i starten af 1950'erne elektricitetsværkets eneste stigevogn. Bagved ses den store beholder til opbevaring af gas fra gasværket og transportbåndet hen over Havne-gade, der fragtede kul fra havnen hen til gasværket. I midten af billedet ses desuden en gaslampe.

Et kort kig i el-apparaternes historiebog

1951, elkomfur, fabrikat "LK"

1950, transportabel vaske-maskine, ofte benyttet til udlejning

Ca. 1925, radio (jævnstrøm)

Ca. 1960, radiomodtager

Transportabel kassettebåndoptager

1951, elkomfur, fabrikat "LK"

Ca. 1930, kogeplade, fabrikat AEG, 1000 watt

Ca. 1930, strygejern

Ca. 1950, strygejern

Ca. 1911, støvsuger af fabrikatet "Vampyr"

Ca. 1955, fjernsyn og radio, fabrikat Loewe Opta

Ca. 1970, mikroovn

1958, Elkomfur, fabrikat "Laur. Knudsen"

Transportabel gramofon

Ca. 1935, radiomodtagere af fabrikatet "Always"

1975, støvsuger

"Snydeprop", – en lampefatning med to stikdåser. Tidligere betalte man afgift til elværket for antallet af stikdåser og lampefatninger. "Snydeproppen" gav mulighed for at udvide antallet af stikdåser uden elværkets vidende.

Ca. 1930, støvsuger af fabrikatet Elektro Lux

Et lille glimt af pause i arbejdet.
Her et kig ind til frokoststuen.

De lyse tressere 1960-1969

Ved indgangen til 60'erne havde værket udlagt hele 24 kilometer højspændingskabel, som transportererede vekselstrøm, og havde etableret 25 transformerstationer. I tiden lige efter stoppede egenproduktionen af elektricitet, og Næstved Elektricitetsværk blev et forsyningsselskab. Helt i stå gik den lokale elektricitetsproduktion dog ikke.

Faktisk blev der indkøbt to nyere brugte dieselmotorer til at afløse de andre. Årsagen var, at der stadig var én kunde, som benyttede jævnstrøm, nemlig det kommunale gasværk. Der ud over havde elektricitetsværket kontrakt med sygehuset om at kunne levere strøm i tilfælde af strømsvigt hos SEAS.

Blus på gaderne

Den stadige udbygning af forsyningsnettet betød ikke blot, at alle borgere fik adgang til elektricitet. Der var også elektricitet tilgængeligt til at etablere gadebelysning praktisk taget overalt. I løbet af 50'erne var antallet af el-gadelamper vokset støt, og gaslamperne blev langsomt fortrængt. Men faktisk var det først i slutningen af 60'erne, at de sidste gas-gadelygter blev fjernet. De stod i Havnegade.

Næstveds borgere og gader blev oplyst som aldrig før. Årtiet sluttede med en sand slutspurt, hvor der blev opstillet en skov af lysmaster.

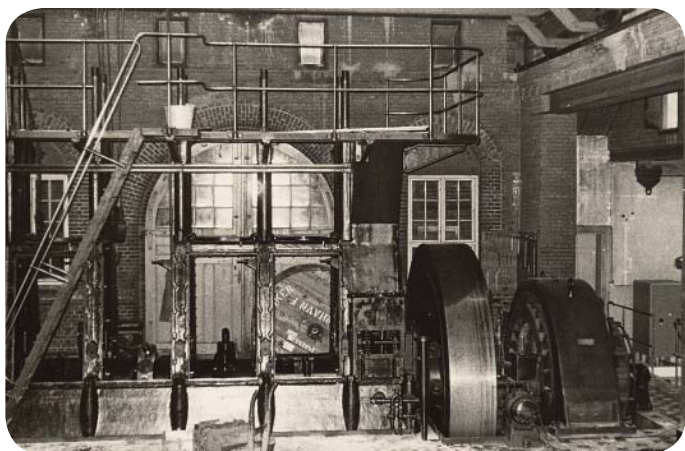
Inden for i hjemmene skete der også store forandringer – i hvert fald i køkkenerne. Produktionen på det kommunale gasværk blev indstillet i starten af 1970'erne, og inden da skulle tusindvis af husholdninger have installeret elkomfur til afløsning for gaskomfuret.

Vidste du, at...

Værkets 25 års jubilæum i 1934 blev fejret ved en officiel begivenhed, som ud over leverandører tiltrak andre byers borgmestre og elværksfolk. Fra Helsingør kom borgmesteren med sin kone og søn. De medbragte en vase som gave. Burmester & Wain lod sig repræsentere af en overingeniør, som medbragte nogle platter. Men blomsterkurve var det der fyldte mest på gavebordet.

Den helt nye kurvevogn, som blev indkøbt 1967. Endelig fik værket en lastvogn med varme i kabinen. Desuden blev stigen rejst ved hjælp af hydraulik – en stor lettelse, da man hidtil måtte bruge håndkraft.

Værkets største dieselmotor, nr. 5, på 1.000 HK, er her under nedrivning 1963, da jævnstrømsproduktionen var ophørt. Bagved ses porten ud mod Kompagnistræde.

Elektriciteten løb i store mængder i disse år. Elforbruget pr. indbygger i Danmark var steget til det femdobbelte siden 1950. Efter at man i Næstved havde overladt produktionen til SEAS, var der ingen problemer med kapaciteten. Til gengæld krævede det sit mandskab at rejse master og føre ledninger og kabler, i det tempo udviklingen krævede.

Til møde hos borgmesteren

Den ny driftsbestyrer, Rock Petersen, var da heller ikke sikker i sin sag. Faktisk ønskede han at entrere med et entreprenørselskab fra Fyn, da han mente, at værket ikke selv havde tilstrækkelige evner og ressourcer til at håndtere den store udbygning af nettet. Det kom borgmester Svend Hansen for øre, og i 1968 blev driftsbestyreren og hans nærmeste medarbejdere tilsagt borgmesterkontoret.

Kabelmester Madsen var med på mødet og var ikke begejstret ved chefens ønske om at bruge ”fremmed arbejdskraft”, og da borgmesteren spurgte til hans holdning, sagde han sin ærlige mening. De andre medarbejdere var enige: Værket kunne selv udbygge kommunens forsyningsnet og havde ikke brug for andres hjælp.

Borgmesteren, der sikkert også helst så opgaven blive løst af kommunens egne folk, vendte sig mod driftsbestyreren og sagde ”du kan godt gå hjem og sadle om”.

Tilbage på elforsyningskontoret var stemningen den eftermiddag naturligvis temmelig anspændt, men driftsbestyreren fulgte borgmesterens anvisning.

Driftsbestyrerens nederlag hos borgmesteren kunne imidlertid på sin vis tolkes som en sejr. Hans betænkeligheder ved elforsyningsens egen formåen havde givet borgmester og byråd fornyet forståelse for forsyningselskabets ressourcebehov. I årene efter mødet forløb samarbejdet med de politiske bevillingsgivere stort set problemfrit.

Vidste du, at...

Næstved Elektricitetsværk blev tegnet af arkitekt Julius Smith fra København. Få år forinden havde han sammen med en kollega stået for arkitekturen af elektricitetsværket i Randers, hvis bygninger stadig står og i dag huser kulturhuset ”Værket”. Julius Smith kom da også til at sætte yderligere præg på Næstved, da han satte stregerne til Haandværkerbanken, som i 1914 blev opført i Jernbanegade.

Falck leverer her en anderledes form for vejhjælp. Elektricitetsværket var afhængig af at kunne låne eller leje udstyr hos andre, når disse store og tunge master skulle rejses. Her er det Fyrreparken, som får nye, moderne master.

Kurvevognen var en stor forbedring for montørernes sikkerhed.

Energikrise og kontrol 1970-1979

Mens der var skabt ny enighed og fodslag både mellem elforsyningsens ledende medarbejdere og mellem elforsyningen og de politiske ledere, så fulgte et tiår, der var præget af benspænd både fra national og international side.

En krig tusindvis af kilometer fra Næstved og Danmark gav elforsyningen – og energisektoren i det hele taget – åndenød. Israel blev angrebet af Syrien og Egypten, og som straf for at støtte Israel blev der skruet gevaldigt ned for de arabiske olieleverancer til USA og en række industrilande, herunder Danmark.

I slutningen af 1973 blev der slukket for hver anden gadelampe i Danmark – flere husker sikkert også de bilfri søndage, som skulle spare på benzinen.

Elvarmens kortvarige opblomstring

Krisen satte et nyt tema på dagsordenen: Energibesparelser. Og der kom også gang i debatten om, hvorvidt fremtidens brændsel burde være olie, kul, vindkraft, solenergi, naturgas eller atomkraft.

I løbet af 70'erne var opvarmning ved elektricitet blevet en mulighed, og i nogle af Næstveds boligområder blev forsyningsnettet udbygget til at kunne levere strøm ikke blot til lys og stikkontakter, men også til elradiatorer.

En række Næstved-boliger fik installeret elvarme, men forsyningsnettets kapacitet nåede aldrig at blive udnyttet i særlig grad.

I disse år, hvor næsten hele energisektoren var til debat, fejede landets politikere elvarme af bordet, blandt andet

Vidste du, at...

Elforsyningen i Næstved en gang i 80'erne var anledning til en politudrykning på grund af et formodet bankrøveri. Alarmen i Haandværkerbanken var gået i gang, og uden for bygningen var nogle mænd i færd med at bore hul i muren. Sagens rette sammenhæng blev hurtigt klar for politiet. Banken skulle have indlagt en ny elinstallation, og for at kunne lægge kablet ind måtte der bores hul i muren. Rystelserne fra trykluftboret havde sat bankens alarm i gang.

I 1976 kunne det tekniske personale glæde sig over denne nye lastbil – ”vores første ”ordentlige lastvogn”, som det er blevet sagt.

til fordel for naturgassen, som Folketinget i 1979 besluttede at indføre i Danmark.

Statslig priskontrol

Inden for landets grænser tabte elforsyningerne et andet slag – nemlig retten til at agere som frie selvstændige virksomheder.

I 1976 blev Elforsyningsloven vedtaget, og i den forbindelse blev der nedsat et Elprisudvalg med det formål at regulere priserne på el, så ingen forsyningsvirksomheder tog sig for godt betalt i forhold til deres udgifter.

Næstveds elforsyning har altid kunnet levere konkurrencedygtige priser, så dette lovindgreb har ikke haft praktisk betydning i Næstved. Men det statslige kontrolapparat kom til at betyde, at antallet af administrative opgaver på kontoret i Kompagnistræde voksede.

Her er taget opstilling foran vognparken på parkeringspladsen ved elværket i 1977.

Vidste du, at...

Næstved Elektricitetsværk blev etableret som et jævnstrøms-værk ligesom de fleste andre af datidens kommunale værker. Jævnstrømmen havde en klar ulempe: den kunne i praksis ikke transporteres over større afstande, da spændingsfaldet undervejs er stort. Så Næstveds første elværk kunne ikke levere strøm mere end ganske få kilometer væk.

I 2009 kan det umiddelbart virke underligt, at man ikke i stedet valgte at lave et vekselstrøms-værk (sådan som man få år efter gjorde det i Haslev), som giver langt bedre mulighed for at transportere elektriciteten. Men jævnstrømmen har en egenskab, som vekselstrømmen ikke har: Den kan lægges på lager.

Det vil sige, at man i dagtimerne kunne producere el til forbrug ude hos kunderne og samtidig kunne oplade nogle store akkumulator-batterier, som leverede strømmen uden for elværkets arbejdstid.

Hvis elværket havde skullet producere vekselstrøm ville man have været nødt til at lade dieselmotorerne køre i døgndrift for at sikre strøm på alle tider af døgnet. Det ville have været dyrt i diesel – og hårdt for naboernes ører.

I øvrigt var Næstved anno 1909 ikke større, end at jævnstrømmens korte rækkevidde sandsynligvis ikke har forekommet problematisk.

Administrationsbygningen i Kompagnistræde, som blev forladt midt i 80'erne. Bemærk hvordan bygningen har sat sig – ikke et eneste vindue sidder lige.

Ommøbleringer 1980-1989

Bortset fra nye kvarterer, som skød op ind imellem, og nye virksomheder, så var der stort set ikke længere behov for egentlig udbygning af Næstveds forsyningsnet. Til forskel fra 30'erne, hvor SEAS og Næstved Elektricitetsværk gennemgik en kortvarig kamp om forsyningsområderne, så var der i 80'erne for længst trukket grænser mellem de forskellige forsyningsområder i landet.

Næstveds elforsyning havde trukket et finmasket net af højspænding og lavspænding via master og under jorden, så strømmen kunne finde vej til alle. Nu skulle alle kunne finde vej til strømmen – via computeren.

Strøm på computeren

På den indtog i disse år skrivebordene på arbejdspladser over alt i landet. Elforsyningen i Næstved var ingen undtagelse, og ud over at kundekartoteker, måleraflæsninger, arbejdsplaner, lønsedler osv. blev transformeret fra papir til computer, så skulle hele elforsyningsnettet registreres digitalt.

Forsyningsnettet er et vidt forgrenet netværk af kabler, som på den tid var indtegnet på såkaldte ”kalker”. Alle disse fortegnelser blev lagt ind i et avanceret computersystem, så man fremover langt nemmere kunne søge oplysninger frem om kabelføringen. Forsyningsnettet er mere kompliceret end som så, og således var det heller ikke en opgave, som lod sig løse hurtigt.

Ikke flere master

Mens fortegnelserne over kabelføringen forsvandt fra reolerne og hængemapperne og blev lagt ind i com-

Vidste du, at...

En gennemsnitlig familie bruger i 2009 ca. 4.000 kilowatt-timer om året. Det vil sige, at der skulle blot knap 40 af nutidens husstande til at forbruge al den strøm, som elektricitetsværket solgte i sit første driftsår.

Salget af elektricitet var i 1910 på ca. 150.000 kilowatt-timer. 25 år efter var dette tal mere end fordoblet til 1.6 millioner kilowatt-timer. 25 år senere – i 1959 – var det årlige salg på ca. 14 millioner kilowatt-timer, altså næsten 100 gange mere end ved værkets start. I 2009 er det årlige salg over 860 gange større end i 1909 – nemlig 130 millioner kilowatt-timer.

Elektricitetsværkets bygninger i Kompagnistræde
set fra Havnegade, efter udflytningen.

putersystemerne, så blev forsyningsnettet også mindre synligt i bybilledet.

Næstved Elforsynings nye lokaliteter på Ærøvej 2.

Fra elforsyningens start fandtes der ingen gravemaskiner, og datidens tekniske formåen gjorde det i det hele taget ikke aktuelt at overveje at grave hele forsyningsnettet ned i jorden. Men nu var både gravemaskiner og teknik til rådighed, således at der ikke længere blev trukket luftledninger fra mast til mast med forbrugsstrøm til boliger og virksomheder.

Forsøg med nat-forbrug

Om natten er elforbruget helt naturligt langt lavere end om dagen. Der var i denne tid et stigende pres på forsyningsnettet, men om natten var der masser af plads på elektricitetens "forsyningsveje". I et forsøg på at flytte en del af dagsforbruget til om natten og dermed lette preset på nettet blev 300 Næstved-boliger, der var forsynet med elvarme, introduceret for dobbelttarif. De fik mulighed for at købe el til to forskellige priser, nat-tarif og

En grafisk computer-illustration over værkets forsyningsområde. Computer-registreringen havde sin start i 80'erne.

dag-tarif. Også en afregningsmodel med tre forskellige priser blev i disse år introduceret.

Det var dog nemmere sagt end gjort at føre en sådan omlægning af forbruget ud i livet. Dels kræver det installation af elektroniske målere, som kan aflæse elforbruget flere gange hvert eneste døgn til forskel fra det normale aflæsnings-interval, som var én gang om året. Dels måtte forbrugerne erkende, at det var sin sag at ændre døgnrytmen for synderligt mange elforbrugende processer.

Nyt domicil

Meget skiftede plads i dette årti. Den mest iøjnefaldende flytning set med elforsyningsens øjne var nok, da man midt i 80'erne forlod bygningerne i Kompagnistræde og rykkede ind på Ærøvej 2. Flytningen foregik gradvist.

Først flyttede bilparken og de tekniske medarbejdere, og siden også kontorpersonalet.

Tilbage i maskinhallen i Kompagnistræde stod kun en enkelt dieselmotor, og der skulle den blive indtil 1989. Indtil da havde man nemlig forpligtet sig til at kunne levere nødstrøm til sygehuset. Da motoren endelig havde tjent sin tid ud i Næstved, blev der pludselig bud efter den langt fra nord.

En dag blev vagten ringet op fra B&W Holeby Diesel, der skulle løse et presserende problem på Grønland. En dieselmotor i Godthåb havde sat ud, og der var akut behov for en ny krumtap – af samme model, som sad på motoren i Næstved. Samme aften kom teknikere og skilte motoren ad, så reservedelen kunne komme med fly til Grønland. Og på den måde forsvandt den sidste rest af elproduktion i Kompagnistræde.

Kabellægning over kanalen i efteråret 1985. Højspændingskablet skulle ifølge instrukserne fra Farvandsdirektoratet graves 2 meter under havbunden. Projektet var temmelig vanskeligt. I den ene side af kanalen var der sandbund, hvilket betød, at der skulle graves meget dybt. Meget af det sand, der blev gravet op, skred nemlig ned i hullet igen - det var to skridt frem og et tilbage.

Elforsyningen i Næstved har også ansvar for lysreguleringerne. Her arbejdes der i Fønix-krydset.

Forbedrede udsigter 1990-1999

I 1991 blev Næstveds politikere mindet om deres forgængeres forsigtige tilgang til elektricitetsproduktionen, da elforsyninger i hele landet fejrede 100-året for offentlig elforsyning i Danmark.

På dette tidspunkt havde Næstved haft offentlig elforsyning i blot 82 år og var altså en ren vårhare i elektrisk forstand. Men ret skal være ret, Næstved var ikke den sidste kommune til at indføre elektricitet, selv om der dog var oprettet mere end 150 elektricitetsværker i Danmark, inden Næstved i 1909 fik sit.

Fokus på udseende

Men i 1990'erne kunne man dårligt længere beskyldte Næstved for at danne bagtrop i elektricitetens udviklingstog.

Gadebelysningen blev moderniseret. En gadelampe var ikke længere bare en gadelampe, men også et stykke byarkitektur, og i Næstved lægger man vægt på, at borgerne ikke blot skal have lamper at se ved, men også lamper, der er værd at se på.

Også på andre områder fik elforsyningen mere fokus på, hvordan elektriciteten tog sig ud i bybilledet. Arbejdet med at fjerne de mange elmastere og lægge kablerne i jorden gav mange boligkvarterer nye horisonter.

Når man kiggede op, var der ikke længere master og ledninger på kryds og tværs. Der var frit udsyn til trækroneerne, som man ikke længere skulle bekymre sig om. Der var ikke længere nogen elledninger, som træerne kunne komme for tæt på.

Vidste du, at...

Når det angår elektricitet til forbrug hos private husholdninger og erhvervsliv omfatter elforsynings forsyningsområde størstedelen af Næstved by (17.000 forbrugere). Med hensyn til anlæg, drift og vedligehold af vejbelysning og trafiklys dækker elforsyningen et meget større område, nemlig hele Næstved Kommune, som den ser ud efter kommunesammenlægningen i 2007 (18.000 gadelamper).

I 1991 markeredes 100-året for den offentlige elforsyning i Danmark. Dagen blev også festligholdt på Ærøvej i Næstved – hvor den kommunale elforsyning på det tidspunkt blot havde 82 år på bagen.

Et kig ind i en transformestation. Her transformeres højspænding (10.000 volt) til lavspænding (400/230 volt). Selve transformeren står gemt bag tavleanlægget til venstre. Fra transformestationen ledes elektriciteten videre ud til kabelskabene, hvorfra forbrugerne bliver forsynet med el.

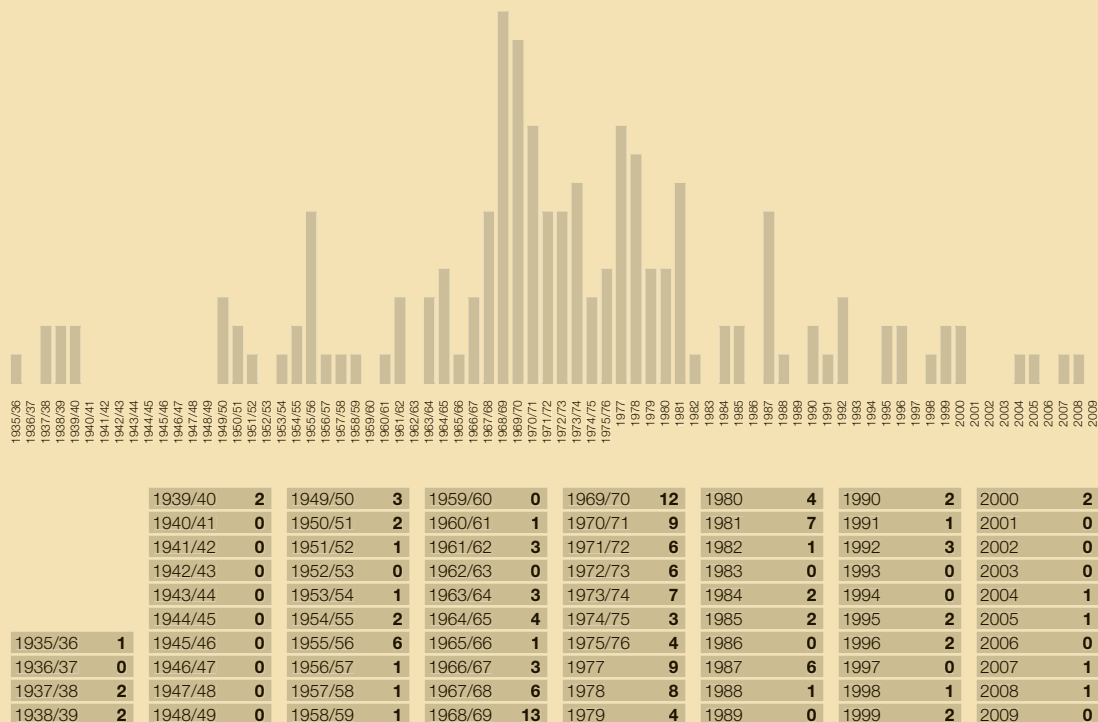
Sikre forbindelser

Det var dog ikke kun af kosmetiske årsager, at ledningerne blev lagt i jorden. December-stormen i 1999 skabte strømudfald over hele landet, men i Næstved red man stormen af uden særlig sved på panden. De fleste ledninger var da gravet ned.

Intet er dog godt, uden at det ikke også er skidt for noget. Selv om de mange nedgravede kabler er omhyggeligt registrerede i computersystemer, så kan intet beskytte dem mod en rendegraver, der graver det forkerte sted. Nok kan man beskytte elforsyningen mod naturens luner, men menneskelige fejl kan finde vej over alt.

Vidste du, at...

Hvis man kigger på statistikken over opstillede transformerstationer, får man et ganske godt overblik over, i hvilke perioder værket har haft mest travlt med at udbygge forsyningsnettet.

Det er forlængst slut med at håndtere de store kabeltromler ved håndkraft.

Det store netværk 2000-2009

Med årtusindeskiftet fulgte liberaliseringen af den danske elforsyning. Men det betød ikke, at der blev rokket ved den grænsedragning af forsyningsområdet, som i Næstved havde fundet sted tilbage i 1930'erne efter kampen med SEAS og selskabets piratmaster.

Elforsyningen i Næstved og andre forsyningsvirksomheder i Danmark beholdt deres monopol på at levere strøm til deres forsyningsområde. Liberaliseringen gik ud på, at elforsyningen i Næstved og andre steder i landet fik mulighed for at indkøbe strøm til sine forbrugere, der hvor man kunne forhandle sig frem til den bedste pris.

Krav om effektivisering

Dette strøm-marked bliver stadig større. Der er kabelforbindelse til både Sverige, Norge og Tyskland – og derfra videre endnu. Så den strøm, der løber ud i Næstveds stikkontakter, kan være indkøbt langt uden for landets grænser.

En noget anden situation end i elektricitetsværkets første år, hvor jævnstrømmen kun lod sig transportere ganske få kilometer, før den mistede så megen spænding, at pærerne ikke kunne lyse op.

Liberaliseringen kunne også i det daglige arbejde mærkes i Næstveds elforsyning. For den medførte et krav til alle forsyningsvirksomheder om hvert år at effektivisere driften. Man kan opfatte det sådan, at det var prisen for at bevare monopollet på forsyningsnettet. I Næstved kan man i 2009 se tilbage på en effektivitetsforbedring siden 2000 på hele 25 procent.

I 2009 hedder det ikke længere "driftsbestyrer". Bjarne Andreassen har titel af "direktør".

Et besøg i frokoststuen anno 2009.

Beskeden borger-kontakt

Elsparekampagnerne eksisterer stadig som et stort og meget synligt element i elforsyningernes offentlige profil. Hvor sparekampagnerne tilbage i 70'erne primært sigtede mod at få brændselsressourcerne til at vare så længe som muligt for at mindske afhængigheden af udenlandske leverancer, så er det nu kampen for et bedre klima, der står på dagsordenen.

Ude af rampelyset

Sparekampagner og elspareråd til kunderne har man i Næstved valgt at udlicitere til det fusionerede SEAS-NVE for i stedet at fokusere på forsyningsnettet. Af

samme grund er det sjældent, forbrugerne hører noget til – eller fra - Næstveds elforsyning.

Næstveds kommunale elforsyning, som i 1909 dannede bagtrop i elektricitetens fremmarch, er i dag det næststørste kommunalt ejede elselskab på Sjælland, Men det er ikke nær så omtalt blandt borgerne, som det var i 1909.

Det er de færreste forbrugere der ved, at deres elforsyning nu agerer via tre aktieselskaber: NK-Vejlys, NK-Service og NKE-Elnet, der alle er datterselskaber under NK-Forsyning A/S, som ejes af Næstved Kommune. Men elforsyningens opgave er da heller ikke at kaste lys på sig selv, men på Næstved.

De to 10.000 volt koblingsskabe ved Havnegade repræsenterer resterne af det oprindelige elektricitetsværk.

Medarbejderne i Næstved Elforsyning anno 2009

Kompagnistræde er i dag lukket af, og et familievenligt og rekreativt område har afløst larm, lugt og os fra elektricitetsværket, vandværket og gasværket, som oprindeligt alle lå her på stedet.

Efterskrift

Da Næstved Elektricitetsværk blev etableret i 1909, var Næstved blot én ud af flere hundrede kommuner, som byggede deres egen elektricitetsforsyning. I dag er der kun ganske få elforsyninger tilbage i kommunalt eje. Ud over Næstved er der på Sjælland og Lolland-Falster kun seks kommunale elforsyninger tilbage.

Det kan være svært at give et entydigt svar på, hvordan det kan være, at Næstved stadig har sit eget elforsyningsselskab, når man i så mange andre kommuner har valgt at nedlægge og give opgaven til de store selskaber.

Næstveds elforsyning leverer varen til en god pris – det har været prioriteringen igennem hele værkets levetid, hvilket kunderne ganske givet har været tilfredse med. Det konstruktive og tillidsfulde samarbejde mellem kommune og elværk har også været gavnligt – for begge parter. Værket har mødt forståelse for sine arbejdsbetingelser, og politikerne har mødt villighed til at gøre tingene på ”Næstveds måde”.

I dag har elforsyningen i Næstved stadig gode relationer til politikere, SEAS-NVE og de mange andre aktører og myndigheder, der agerer inden for elforsyning. Det er en god arbejdsplads, og teknikerne er velsete i gadebilledet.

Hvad fremtiden bringer ved ingen. Men fortiden fortæller os, at siden elektriciteten kom til Næstved, så har vi haft godt fat i strømmen.

Gruppefoto af de nuværende og tidligere ansatte ("redaktionsgruppen"), som har ydet en stor indsats i forbindelse med bogens tilblivelse. Fra venstre ses Jørgen Christensen (der blev ansat i 1963 og sluttede som driftsingeniør i 1996), Ejvind Andersen (der blev ansat i 1969 og stadig arbejder som installationsmester), Bjarne Andreasen (der tiltrådte i 2005 og året efter blev udnævnt til direktør), Svend Aage Hovgaard (der startede i 1967 og sluttede i 2001 som kabelmester), Erik Ytte (der arbejdede som elektriker fra 1952 til 1998).

Kilder

Denne bog er blevet til på baggrund af såvel skriftlige som mundtlige kilder. Et meget vigtigt element i bogens tilblivelse er en lille kyndig redaktionsgruppe bestående af tre tidligere medarbejdere samt to nuværende ansatte, heriblandt direktøren.

Denne redaktionsgruppe har bidraget med deres erindringer, egne fotos og faglig viden, og de har hjulpet med tidsbestemmelse af flere fotografier, som er fundet i arkiverne.

En del arkivmateriale har ligget i kælders arkivskabe hos elforsyningen og er blevet bragt til veje og sorteret af bl.a. elforsyningens egne folk. Gamle driftsberetninger, korrespondance, fotos, mv.

Næstved-Egnens Lokalhistoriske Arkiv har bidraget med en række skriftlige kilder og fotos med en prisværdig imødekommenhed og hjælpsomhed.

Næstved Museum har med samme venlighed bidraget med en række fotos, ligesom museets beretninger om bygningshistorien i Næstved har været en hjælp.

Hjemmesiden huse-i-naestved.dk har desuden været en kærkommen støtte i researchen.

SEAS-museet i Haslev har åbnet dørene for en imponerende samling af el-apparater gennem tiderne, hvilket har inspireret til ”Et kort kig i el-apparaternes historiebog”.

Der ud over har Danske Elværkers Forenings to-bindes jubilæumsskrift ”Elektricitetens Aarhundrede” leveret et vigtigt historisk perspektiv.

Det der ikke kom med...

Historieskrivning handler ikke kun om at huske. Det handler også om at overse.

Naturligvis findes der en lang række fortællinger og anekdoter hos nuværende, tidligere og afdøde medarbejdere, som aldrig er blevet fortalt videre eller nedskrevet og dermed ikke har kunnet bidrage til denne bog.

Desuden er der et stort arkiv- og fotomateriale vedrørende Næstved Elektricitetsværk, som af pladsmæssige årsager ikke har fundet vej til denne bogs spalter.

Her er lille udpluk af de hundredevis af fotos blot for at minde om, at bag enhver historieskrivning ligger et utal af ubeskrevne begivenheder.

Bestyrelsen i NKE-Elnet A/S 2009

Formand
Per Andersen,
byrådsmedlem (A).

Lene Koustrup Madsen,
byrådsmedlem (A).

Næstformand
Michael Rex,
byrådsmedlem (O).

Dusan Jovanovic,
byrådsmedlem (A).

Otto Poulsen,
byrådsmedlem (V).

Johnny E. Sørvn,
byrådsmedlem (A).

Elmer Jacobsen,
byrådsmedlem (V).

Næstved med strøm, de første 100 år